

พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร

เป็นพระที่นั่งเรือนไม้สองชั้นแบบชาเลต์ของสวิต คือมีเฉลียงทั้งชั้นบนและชั้นล่าง ทาสีเขียวอ่อนและเขียวแก่สลับกันทั้งองค์พระที่นั่ง ภายในตกแต่งแบบยุโรปด้วยเครื่องเรือนแบบฝรั่งเศสสมัยพระเจ้านโปเลียนที่ ๓ เป็นชุดเดียวเข้ากันหมดทั้งพระที่นั่งอย่างงดงาม เป็นที่ประทับที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดปรานมากที่สุด ได้เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับบางคราวถึง ๓ ครั้งต่อปี แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ขณะที่มีการดำเนินการซ่อมทาสีพระที่นั่ง ได้เกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้พระที่นั่งหมดสิ้นทั้งองค์เหลือแต่หอน้ำลักษณะคล้ายหอรบของยุโรปเท่านั้น

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต สร้างพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรขึ้นใหม่

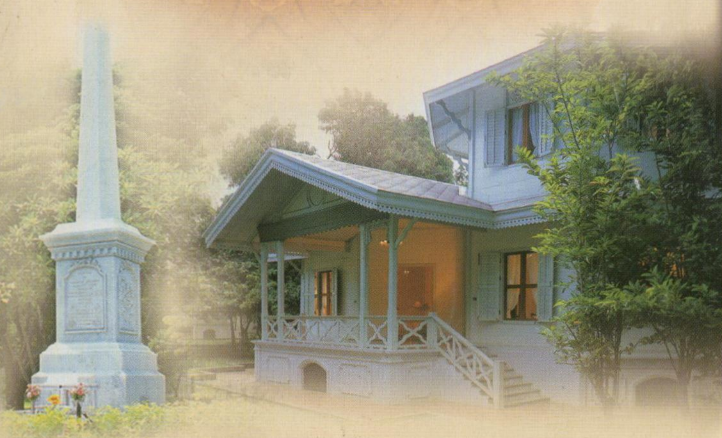
หอวิฑูรทัศนา

เป็นหอสูงยอดมน ตั้งอยู่กลางเกาะในพระราชอุทยาน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๔ เพื่อใช้เป็นหอส่องกล้องชมภูมิประเทศและดูดาว

พระที่นั่งเวหาศจำรูญ

เป็นพระที่นั่งสองชั้นสร้างในแบบศิลปะจีนอย่างงดงาม โดยกลุ่มพ่อค้าชาวจีนในไทยสร้างน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. ๒๔๓๒ พระที่นั่งองค์นี้ มีนามตามภาษาจีนด้วยว่า **"เทียนเหมงเต้ย"** (เทียน-เวหา, เหมง-จำรูญ, เต้ย-พระที่นั่ง)

ภายในห้องกลางชั้นบนของพระที่นั่ง เป็นที่ประดิษฐานพระที่นั่งเก๋ง ๓ องค์ ติดต่อกัน ทำด้วยไม้แกะสลักลวดลายต่างๆ ลงรักปิดทองงามอร่าม ช่องตะวันตกประดิษฐานพระป้ายจารึก (อักษรจีน) พระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระนามาภิไธย กรมสมเด็จพระเทพศิรินทรามาตย์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ ช่องกลางเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป และช่องตะวันออกประดิษฐานพระป้ายจารึก (อักษรจีน) พระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระนามาภิไธยสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ ปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บำเพ็ญพระราชกุศลสังเวยพระป้ายในวันตรุษจีนทุกปี

พระตำหนักฝ่ายใน

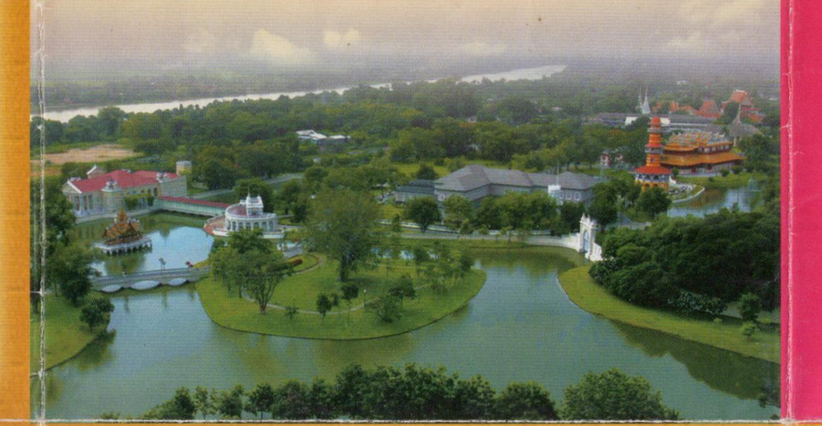
หมู่พระตำหนักฝ่ายใน เป็นอาคารแบบตะวันตกมีทั้งชั้นเดียว และสองชั้นเรียงรายกันอยู่ แต่ในปัจจุบันพระตำหนักเหล่านี้เหลืออยู่เพียงไม่กี่องค์เท่านั้น

อนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์

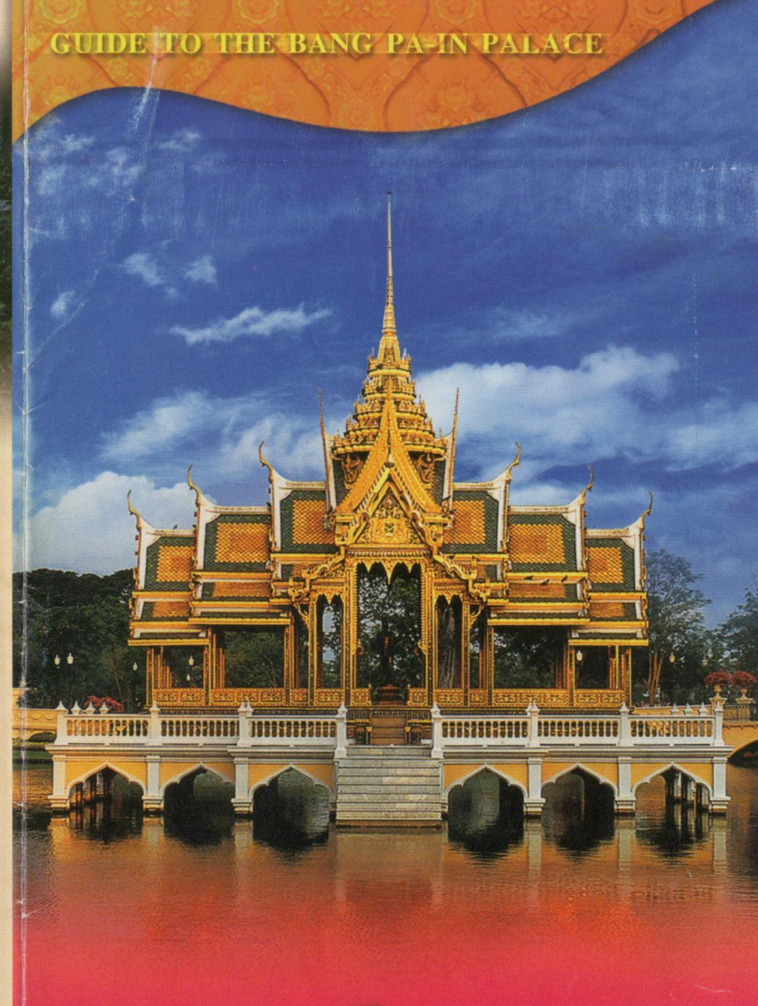
ในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี เสด็จทิวงคต เนื่องจากเรือพระประเทียบเกิดอุบัติเหตุล่มลงในแม่น้ำเจ้าพระยา ณ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในขณะที่กำลังเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระราชวังบางปะอิน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเศร้าโศกเสียพระทัยเป็นยิ่งนัก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์หินอ่อนขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกด้วยความอาลัย พร้อมทั้งจารึกคำไว้อาลัยที่ทรงพระราชนิพนธ์ด้วยพระองค์เองไว้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

อนุสาวรีย์ราชานุสรณ์

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเศร้าโศกเสียพระทัยเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งหนึ่ง ด้วยทรงสูญเสียพระอัครชายาเธอฯ และพระราชโอรส พระราชธิดา ๓ พระองค์ ในปีเดียวกัน คือ สมเด็จเจ้าฟ้าสิริราชกกุธภัณฑ์เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๓๐ พระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าเสาวภาคนารีรัตน์เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๓๐ สมเด็จเจ้าฟ้าพาหุรัตมณีมัย เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๔๓๐ และสมเด็จเจ้าฟ้าตรีเพ็ชรุตม์ธำรง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๓๐ ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๑ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ที่ระลึกด้วยหินอ่อนแกะสลักพระรูปเหมือนไว้ใกล้กับอนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี

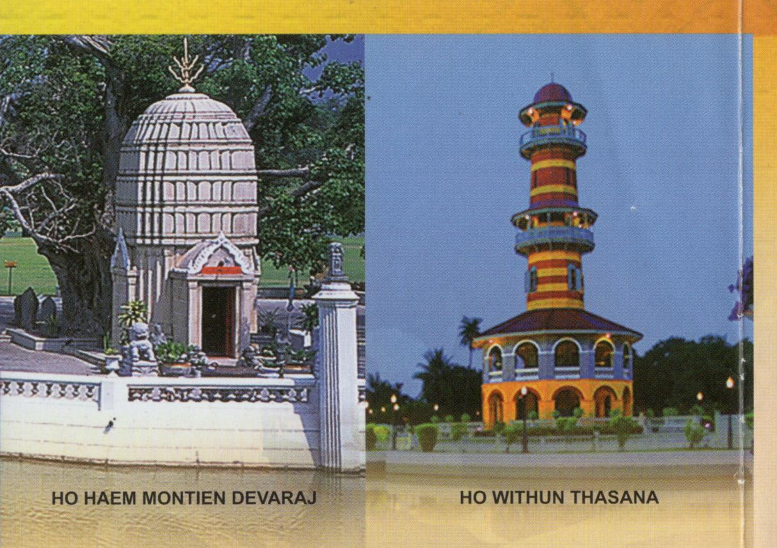

GUIDE TO THE BANG PA-IN PALACE

พระราชวังบางปะอิน
BANG PA-IN PALACE

เวลา 8.00 - 15.30 น. (ไม่เว้นวันหยุดราชการ)
โปรดแต่งกายสุภาพ
สถานที่ตั้ง : อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Museum hours are from 8.00 a.m. to 3.30 p.m. everyday, including weekends and public holidays.
Location : Bang Pa-In District Ayuthaya Province
Tel : (035) 261-548, (035) 261-044
Fax : (035) 261-968

HO HAEM MONTIEN DEVARAJ

HO WITHUN THASANA

The Outer Palace

Similar to most Thai royal palaces, the compound is divided into two sections, the Outer and the Inner Palace. Whereas the Outer consists of buildings for public and ceremonial uses, the Inner Palace is reserved for the King and his immediate family. Formerly the Inner Palace was forbidden to male members of the court.

The principal buildings in the Outer Palace are the following:

- **Ho Haem Montien Devaraj.**
- **Sabakarn Rajaprayoon.**
- **Aisawan-dhipaya-asana Pavilion.**
- **Phra Thinang Varobhas Bimarn, Residential Hall.**

Ho (Shrine) Haem Montien Devaraj
(Golden Palace of the God King)

Ho Haem Montien Devaraj is a small stone structure in the form of a Khmer-style prasat (residence of a king or god with a corncob-shaped super structure) built by King Chulalongkorn in 1880 and dedicated to King Prasart Thong of Ayutthaya, the literal translation of whose name is King of the Golden Palace, because a miniature Khmer-style prasat of gold was discovered during his reign.

Sabakarn Rajaprayoon
(Assembly Hall for Royal Relatives)

As its name implies, this colonial style two-storey structure was built in 1876 for King Chulalongkorn's brothers and their suites. Today, Sabakarn Rajaprayoon is used as the building for the permanent exhibition at Bang Pa-In Summer Palace.

Aisawan-dhipaya-asana Pavilion
(The Divine Seat of Personal Freedom)

Phra Thinang Aisawan-dhipaya-asana is a Thai-style pavilion with four porches and a spire roof build by King Chulalongkorn in the middle of an outer pond in 1876. It is a copy of the Phra Thinang Aphonphimok Prasat in the Grand Palace, which was build by his father, King Mongkut, as a pavilion for changing regalia before mounting a palanquin.

King Chulalongkorn named this building Aisawan-dhipaya-asana after King Prasart Thong's original pavilion. This pavilion now houses a bronze statue

The Bang Pa-in Palace

History

The Royal Palace at Bang Pa-In has a history dating back to the 17th century. According to a chronicle of Ayutthaya, King Prasart Thong had a palace constructed on Bang Pa-In Island in the Chao Phraya River. A contemporary Dutch merchant, Jeremias van Vliet, reported that King Prasart Thong was an illegitimate son of King Ekathotsarot (1605-1610/11), who in his youth was shipwrecked on that Island and had son by a woman who be friended him. The boy grew up to become the Chief Minister. After having usurped the throne, he became known as King Prasart Thong.

The King founded a monastery, Wat Chumphon Nikayaram, on the land belonging to his mother on Bang Pa-In Island, and then had a pond dug and a palace built to the south of that monastery. The chronicle records the name of only one building, **The Aisawan-dhipaya-asana** Royal Residence, which was constructed in 1632, the year of the birth of his son, the future King Narai (1656-1688). It is not known whether or not the palace was in use till the fall of Ayutthaya in 1767.

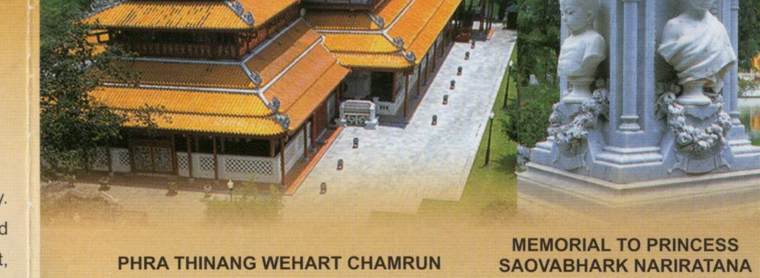
However by 1807, when the Kingdom's best known poet, Sunthon Phu, sailed past Bang Pa-In, only a memory of the palace remained, for the site was neglected and overgrown.

The palace was revived by King Rama IV of the Chakri dynasty, better known in the West as King Mongkut (1851-1868), who had a temporary residence constructed on the outer Island that because the site of the Neo-Gothic style monastery, Wat Niwet Thamprawat, which was built by his son and heir, King Chulalongkorn (Rama V).

The present-day royal palace dates from the reign of King Chulalongkorn (1868-1910), when most of the building standing today were constructed between 1872-1889.

Today the palace is used occasionally by Their Majesties King Bhumibol Adulyadej (Rama IX) and Queen Sirikit as a residence and for holding receptions and banquets.

PHRA THINANG WEHART CHAMRUN

MEMORIAL TO PRINCESS SAOVABHARK NARIRATANA AND THREE ROYAL CHILDREN

Uthayan Phumisathian Residential Hall
(Garden of the Secured Land)

Phra Thinang Uthayan Phumisathian was the favorite residence of King Chulalongkorn when he stayed at Bang Pa-In Palace, sometimes as often as three times a year. Built in 1877 of wood in the style of a two-storey Swiss chalet, the mansion was painted in two tones of green. In the words of Prince Ookhtomsky*, a Russian officer who accompanied the Czarevitch, the future Czar Nicholas II of Russian, on a visit in 1890, it was "furnished luxuriously and with refined taste and comfort." Unfortunately, while undergoing a minor repairs it was accidentally burnt down in 1938. The new building which replaced it was constructed in 1996 at the expressed wishes of Her Majesty Queen Sirikit. The water tank, disguised as a crenelated Neo-Gothic tower, is only part of the original structure still in existence.

* Prince E. Ookhtomsky, Travels in the East of Nicholas II Emperor of Russia when Cesarewitch 1890-1891. Ed. Sir George Birdwood, (London Archibald Constable and company, 1896). Vol. II. P.240.

Ho (Tower) Withun Thasana
(The Sages Lookout)

The observatory was built by King Chulalongkorn in 1881 as a lookout tower for viewing the surrounding countryside.

Phra Thinang (Royal Residence) Wehart Chamrun
(Heavenly Light)

This Chinese-style two-storey mansion was built by the equivalent of the Chinese Chamber of Commerce and presented to King Chulalongkorn in 1889. Prince Ookhtomsky recorded that.

"It is really a palace of romance, with ornamented tiled floors, massive ebony furniture, gold, silver, and porcelain freely used for decorative purposes, and delicate fretwork on the columns and on the windows. Evidently we have before us the principal sight of Bang Pa-In. The Emperor of China himself can scarely have a palace much finer than this!"*

The ground floor contains a Chinese-style throne; the upper storey houses as alter enshrining the name plates of King Mongkut and King Chulalongkorn with their respective queens.

which was build by his father, King Mongkut, as a pavilion for changing regalia before mounting a palanquin.

King Chulalongkorn named this building Aisawan-dhipaya-asana after King Prasart Thong's original pavilion. This pavilion now houses a bronze statue of King Chulalongkorn in the uniform of a Field Marshal which was set up by his son King Vajiravudh (Rama VI).

Phra Thinang Varobhas Bimarn, Residential Hall
(Excellent and Shining Heavenly Abode)

Phra Thinang Varobhas Bimarn is a Neo-Classic style one-storey mansion built by King Chulalongkorn in 1876 as his residence and throne hall.

The audience chambers and ante-rooms are decorated with oil paintings depicting significant events in Thai history and scenes from Thai literature. The series of historical paintings was commissioned by King Chulalongkorn in 1888. The private apartments of his building, which are located in the Inner Palace section, were used by Their Majesties whenever they reside at Bang Pa-In Palace.

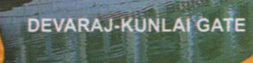
The Inner Palace

The Inner Palace is separated from the Outer Palace by a covered bridge with a louvered wall from which the court ladies could look out without being seen themselves.

The bridge connects the Varobhas Bimarn Mansion to the Devaraj-Kunlai (The God King Goes Forth) Gate; which is the principal entrance to the Inner Palace. Within the Inner Palace are residential buildings, pavilions and gazebos laid out in a garden setting, for King Chulalongdorn was particularly fond of gardening.

ROYAL RAFT

THE ROOM IN ROYAL RAFT

DEVARAJ-KUNLAI GATE

AISAWAN-DHIPAYA-ASANA PAVILION

PHRA THINANG VAROBHAS BIMARN, RESIDENTIAL HALL

SABAKARN RAJAPRAYOON, RESIDENTIAL HALL

Located in the Inner Palace are the following:

- **Uthayan Phumisathian Residential Hall.**
- **Ho Withun Thasana, Tower.**
- **Wehart Chamrun Residential Hall.**
- **Phra Tamnak Fai Nai.**
- **Memorials, one to Queen Sunandakumariratana and the other to a royal consort and children of King Chulalongkorn.**

have a palace much finer than this.

The ground floor contains a Chinese-style throne; the upper storey houses as alter enshrining the name plates of King Mongkut and King Chulalongkorn with their respective queens.

This Chinese-style mansion was the favorite residence of King Vajiravudh, Rama VI (1910-1925) when he visited Bang Pa-In Palace.

* Ibid., pp. 245-246

Phra Tamnak Fai Nai
(Royal Residence of the Inside)

Within the precincts of the Inner Palace were many Western-style buildings of one or two storeys for the ladies of the court, of which only a few remain today.

Memorial to Queen Sunandakumariratana.

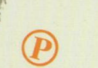
In 1880 Queen Sunandakumariratana drowned when her boat sank in the Chao Phraya River while she was on her way to Bang Pa-In Palace. King Chulalongkorn, overcome with grief, set up a marble obelisk as a cenotaph to her memory. The King composed the dedication himself in Thai and English.

Memorial to Princess Saovabhark Nariratana and Three Royal Children.

In the year 1887 Princess Saovabhark Nariratana, a consort of King Chulalongkorn, and three of his children died, so the king had a marble cenotaph bearing their portraits built for them near the earlier Memorial to Queen Sunandakumariratana.

BANG PA-IN PALACE
SUMMER PALACE

ENTRANCE

พระราชวังบางปะอิน

ประวัติความเป็นมา

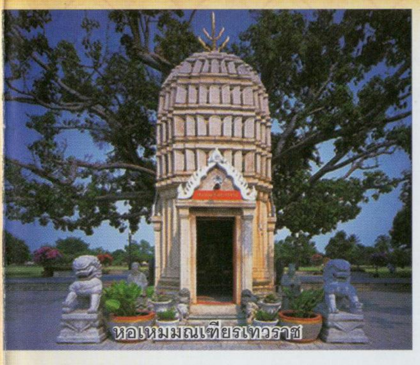
พระราชวังบางปะอินมีประวัติความเป็นมาตามพระราชพงศาวดารครั้งกรุงศรีอยุธยาว่า พระเจ้าปราสาททองหรือพระศรีสรรเพ็ชญ์ที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังแห่งนี้ขึ้นบนเกาะบ้านเลน ในลำแม่น้ำเจ้าพระยา

ตามพระราชพงศาวดารกล่าวว่า พระเจ้าปราสาททองเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระเอกาทศรถประสูติแต่หญิงสาวชาวบ้าน ซึ่งพระองค์ทรงพบเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งแล้วเกิดล่มลงตรงเกาะบางปะอิน เมื่อพระเจ้าปราสาททองขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. ๒๑๗๓ แล้วต่อมาในปี พ.ศ. ๒๑๗๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดขึ้นวัดหนึ่งบนเกาะบางปะอิน ตรงบริเวณเคหสถานเดิมของพระมารดา พระราชทานชื่อว่า **"วัดชุมพลนิกายาราม"** และให้ขุดสระน้ำสร้างพระราชนิเวศน์สถานขึ้นกลางเกาะ เป็นที่สำหรับเสด็จประพาส แล้วสร้างพระที่นั่งองค์หนึ่งขึ้นริมสระน้ำนั้น พระราชทานนามว่า **พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์** พระราชวังแห่งนี้คงเป็นที่ประพาสสำราญพระราชหฤทัยของพระเจ้าแผ่นดินในสมัยกรุงศรีอยุธยาตลอดมา และคงรกร้างทรุดโทรมไปแต่ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ เป็นต้นมา

พระราชวังบางปะอินได้รับการบูรณะฟื้นฟูขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งองค์หนึ่งสำหรับเป็นที่ประทับ มีเรือนแถวสำหรับฝ่ายในและมีพลับพลาริมน้ำ เป็นต้น ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์โปรดที่จะเสด็จประพาสพระราชวังบางปะอินอยู่เสมอ ด้วยทรงปรารภว่าเป็นเกาะกลางน้ำเงียบสงบ ร่มรื่น และเคยเป็นที่ประทับประพาสของสมเด็จพระบรมชนกนาถมาก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ขึ้น ดังที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งยังคงใช้เป็นที่ประทับที่ต้อนรับพระราชอาคันตุกะ และพระราชทานเลี้ยงรับรองในโอกาสต่างๆ เป็นครั้งคราว

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์

หอเหมมณเฑียรเทวราช

พระที่นั่งวโรภาษพิมาน

ท้องพระโรง พระที่นั่งวโรภาษพิมาน

เขตพระราชฐานชั้นนอก

เช่นเดียวกับพระราชวังส่วนมาก พระราชวังบางปะอินแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ **เขตพระราชฐานชั้นนอก** และ**เขตพระราชฐานชั้นใน** เขตพระราชฐานชั้นนอกประกอบด้วยพระที่นั่ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้สำหรับการออกมหาสมาคมและพระราชพิธีต่างๆ พระราชฐานชั้นในนั้นเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระอัครมเหสี พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน และข้าบาทบริจาริกา

สิ่งสำคัญในเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระราชวังบางปะอิน ได้แก่ หอเหมมณเฑียรเทวราช สภาคารราชประยูร พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพย์อาสน์ และพระที่นั่งวโรภาษพิมาน

หอเหมมณเฑียรเทวราช

เป็นปรางค์ศิลายอดทรงปราสาทแบบขอม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ เพื่อทรงอุทิศถวายแด่พระเจ้าปราสาททองซึ่งทรงได้รับพระนามนี้เนื่องจากในรัชสมัยของพระองค์ ได้มีผู้ค้นพบปราสาทแบบขอมขนาดย่อส่วนทำด้วยทองคำ

สภาคารราชประยูร

เป็นตึกสองชั้นริมน้ำสร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๙ สำหรับเป็นที่ประทับของเจ้านายฝ่ายหน้า และข้าราชบริพาร ปัจจุบันใช้เป็นอาคารนิทรรศการของพระราชวังบางปะอิน

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์

เป็นพระที่นั่งปราสาทโถงกลางสระน้ำ สร้างในแบบปราสาทจตุรมุข พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จำลองแบบมาจากพระที่นั่งอาภรณ์ภิโมกข์ปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๙ และพระราชทานนามว่าพระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ ตามนามพระที่นั่งองค์แรก ซึ่งพระเจ้าปราสาททองทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น ณ พระราชวังบางปะอินแห่งนี้ ปัจจุบันเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปหล่อสัมฤทธิ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในฉลองพระองค์เต็มยศจอมพลทหารบก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น

กระโจมแตร ภายในเรือนแพพระที่นั่ง ภายในพระที่นั่งเวหาศจำรูญ

พระที่นั่งวโรภาษพิมาน

เป็นพระที่นั่งทรงตึกชั้นเดียว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๙ ตรงบริเวณที่ประทับเดิมของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อแรกสร้างเป็นอาคารตึก ๒ ชั้น ต่อมาได้ดัดแปลงรื้อลงเป็นชั้นเดียว ใช้เป็นที่ประทับและมีท้องพระโรงเสด็จออกว่าราชการภายในห้องโถงรับรองและห้องทรงพระสำราญ ประดับภาพเขียนสีน้ำมัน ภาพพระราชพงศาวดารประกอบโคลงบรรยายภาพอันงดงามทรงคุณค่า เป็นภาพเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย และฉากต่างๆ จากวรรณคดีไทยหลายเรื่อง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้วาดภาพเหล่านี้ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๐ พระที่นั่งองค์นี้เคยได้ใช้เป็นที่ประทับเมื่อมีการเสด็จแปรพระราชฐานยังพระราชวังบางปะอิน

เขตพระราชฐานชั้นใน

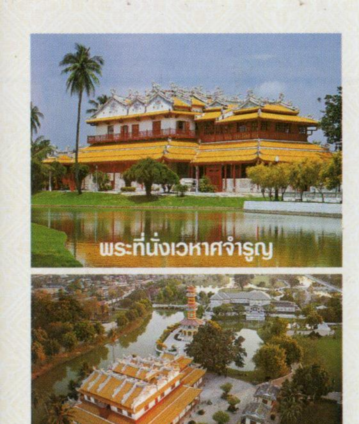
เขตพระราชฐานชั้นในเชื่อมต่อกับเขตพระราชฐานชั้นนอก ด้วยสะพานที่มีลักษณะพิเศษ คือ มีแนวฉากคล้ายบานเกล็ดกั้นกลางตลอดแนวสะพานเพื่อแบ่งเป็นทางเดินของฝ่ายหน้าด้านหนึ่งและฝ่ายในอีกด้านหนึ่ง ซึ่งฝ่ายในสามารถมองลอดออกมาโดยตัวเองไม่ถูกแลเห็น สะพานนี้เชื่อมจากพระที่นั่งวโรภาษพิมานกับประตูเทวราชครรไล ซึ่งเป็นประตูทางเข้าเขตพระราชฐานชั้นใน

บริเวณเขตพระราชฐานชั้นในประกอบด้วย ที่ประทับ พลับพลาและศาลาต่างๆ ซึ่งสร้างอยู่ในพระราชอุทยานขนาดใหญ่ สิ่งสำคัญในเขตพระราชฐานชั้นใน ได้แก่ พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร หอวิฑูรทัศนา พระที่นั่งเวหาศจำรูญ พระตำหนักฝ่ายในและอนุสาวรีย์ ๒ แห่ง

หอวิฑูรทัศนา

พระที่นั่งเวหาศจำรูญ

ภายในห้องกลางชั้นบนของพระที่นั่ง เป็นที่ประดิษฐานพระที่นั่งเก๋ง ๓ องค์ติดต่อกัน ทำด้วยไม้แกะสลักลวดลายต่าง ๆลงรักปิดทองงามอร่าม ช่องตะวันตกประดิษฐานพระป้ายจารึก (อักษรจีน) พระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระนามาภิไธย กรมสมเด็จพระเทพศิรินทรามาตย์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ ช่องกลางเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป และช่องตะวันออกประดิษฐานพระป้ายจารึก (อักษรจีน) พระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระนามาภิไธยสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ ปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บำเพ็ญพระราชกุศลสังเวยพระป้าย ในวันตรุษจีนทุกปี

พระตำหนักฝ่ายใน

หมู่พระตำหนักฝ่ายใน เป็นอาคารแบบตะวันตกมีทั้งชั้นเดียว และสองชั้นเรียงรายกันอยู่ แต่ในปัจจุบันพระตำหนักเหล่านี้เหลืออยู่เพียงไม่กี่องค์เท่านั้น

อนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์

ในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี เสด็จทิวงคต เนื่องจากเรือพระที่นั่งเกิดอุบัติเหตุล่มลงในแม่น้ำเจ้าพระยา ณ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในขณะที่กำลังเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระราชวังบางปะอิน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเศร้าโศกเสียพระทัยเป็นยิ่งนัก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์หินอ่อนขึ้นเพื่อเป็นที่รำลึกถึงด้วยความอาลัยรัก พร้อมทั้งจารึกคำไว้อาลัยที่ทรงพระราชนิพนธ์ด้วยพระองค์เองไว้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

อนุสาวรีย์ราชานุสรณ์

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเศร้าโศกเสียพระทัยเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งหนึ่ง ด้วยทรงสูญเสียพระอัครชายาเธอฯ และพระราชโอรส และพระราชธิดาถึง ๓ พระองค์ ในปีเดียวกัน คือ สมเด็จเจ้าฟ้าสิริราชกกุธภัณฑ์เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๓๐ พระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าเสาวภาคนารีรัตน์เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๓๐ สมเด็จเจ้าฟ้าพาหุรัดมณีมัย เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๔๓๐ และสมเด็จเจ้าฟ้าตรีเพ็ชรุตม์ธำรง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๓๐ ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๑ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ที่ระลึกทำด้วยหินอ่อนแกะสลักพระรูปเหมือนไว้ใกล้กับอนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี

SUGGESTED FURTHER READING

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, พระราชวังบางปะอิน (Bang Pa-In Palace). กรุงเทพฯ, 2523
Dhaninivat Kromamun Bidyalabh Bridhyakorn, H.H.Prince. Guide to the Palace of Bang Pa-In Bangkok: Pracandra Printing Press, 1965.----, The Royal Palaces, Bangkok : Fine Arts Department, B.E. 2514.

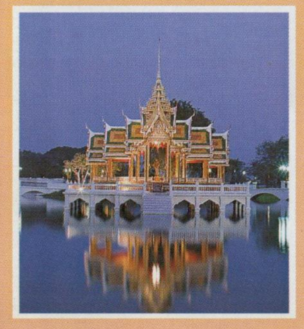
The romanization of Thai names and words throughout this work follows the Thai Royal Academy's General system of Phonetic Transcription.

Acknowledgement
The writer is grateful to Mr. James V.Di Crocco for correcting the typescript and the proofs of this booklet.

by Dr. Piriya Krairiksh
Published by the Bureau of the Royal Household

TEL. (035) 261-548
TEL. (035) 261-044

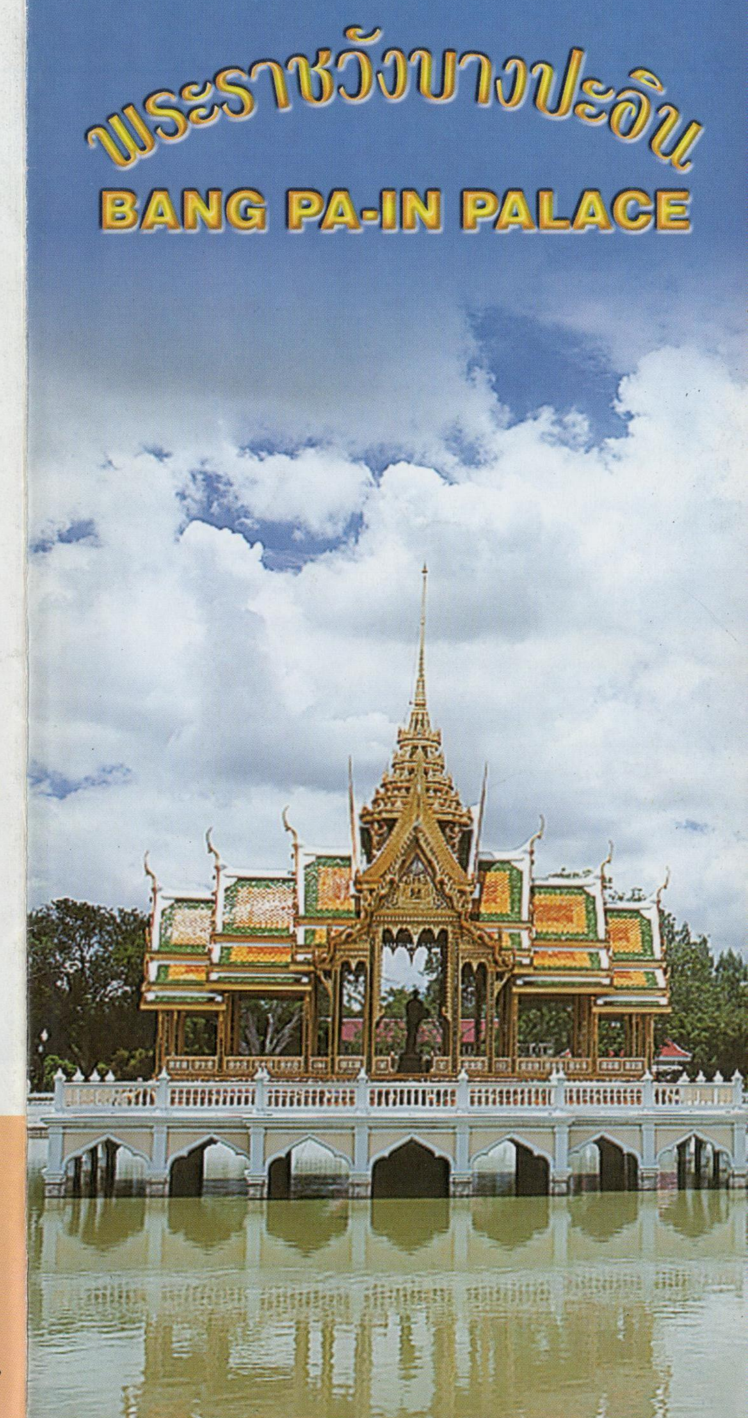
พระราชวังบางปะอิน

เวลา 8.30 - 15.30 น.

(ไม่เว้นวันหยุดราชการ)
โปรดแต่งกายสุภาพ
สถานที่ตั้ง : อำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

BANG PA-IN PALACE

Museum hours are from 8.30 a.m. to 3.30 p.m. everyday, including weeknds and public holidays.
Location : Bang Pa-In District
Ayuthaya Province

GUIDE TO THE BANG PA-IN PALACE

The Bang Pa-In Palace History

The Royal Palace at Bang Pa-In has a history dating back to the 17th century. According to a chronicle of Ayutthaya, King Prasat Thong (1629-1656) had a palace constructed on Bang Pa-In Island in the Chao Phraya River. A contemporary Dutch merchant, Jeremias van Vliet, reported that King Prasat Thong was an illegitimate son of King Ekathotsarot (1605-1610/11), who in his youth was shipwrecked on that Island and had son by a woman who be friended him. The boy grew up to become the Chief Minister. After having usurped the throne, he became known as King Prasat Thong.

The King founded a monastery, Wat Chumphon Nikayaram, on the land belonging to his mother on Bang Pa-In Island, and then had a pond dug and a palace built to the south of that monastery. The chronicle records the name of only one building, the Aisawan Thiphaya-art Royal Residence, which was constructed in 1632, the year of the birth of his son, the future King Narai (1656-1688). It is not known whether or not the palace was in use till the fall of Ayutthaya in 1767.

However by 1807, when the Kingdom's best known poet, Sunthon Phu, sailed past Bang Pa-In, only a memory of the palace remained, for the site was neglected and overgrown.

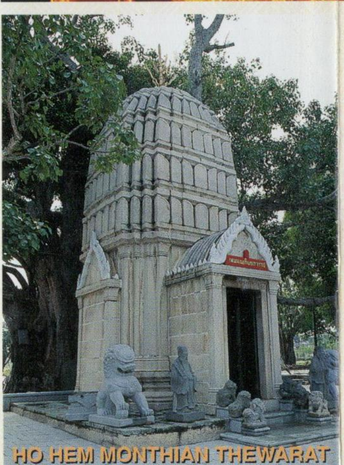
The palace was revived by King Rama IV of the Chakri dynasty, better known in the West as King Mongkut (1851-1868), who had a temporary residence constructed on the outer Island that because the site of the Neo-Gothic style monastery, Wat Niwet Thamprawat, which was built by his son and heir, King Chulalongkorn (Rama V).

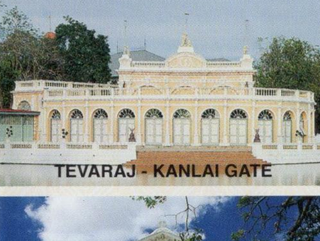
The present-day royal palace dates from the reign of King Chulalongkorn (1868-1910), when most of the build-

PHRA THINANG AISAWAN THIPHTA-ART

HO WITHUN THASANA

PHRA THINANG UTHAYAN PHUMISATHIAN

HO HEM MONTHIAN THEWARAT

TEVARAJ - KANLAI GATE

PHRA THINANG WAROPHAT PHIMAN

MEMORIAL TO PRINCESS SAOVABHARK NARIRATANA AND THREE ROYAL CHILDREN

dential buildings, pavilions and gazebos laid out in a garden setting, for King Chulalongkorn was particularly fond of gardening.

Located in the Inner Palace are the following:

Phra Thinang Uthayan Phumisathian.

Ho Withun Thasana.

Phra Thinang Wehart Chumrun.

Phra Tamnak Fai Nai.

Memorials,one to Queen Sunandakumariratana and the other to a royal consort and children of King Chulalongkorn .

Phra Thinang Uthayan Phumisathian.

(Garden of the Secured Land)

Phra Thinang Uthayan Phumisathian was the favourite residence of King Chulalongkorn when he stayed at Bang Pa-In Palace, sometimes as often as three times a year. Built in 1877 of wood in the style of a two-storey Swiss chalet, the mansion was painted in two toned of green. In the words of Prince Ookhtomsky*, a Russian officer who accompanied the Czarevitch, the future Czar Nicholas II of Russia, on a visit in 1890, it was "furnished luxuriously and with refined taste and comfort." Unfortunately, while undergoing a minor repairs it was accidentally burnt down in 1938. The new building which replaced it was constructed in 1996 at the expressed wishes of Her Majesty Queen Sirikit. The water tank, disguised as a crenelated Neo-Gothic tower, is only part of the original structure still in existence.

* Prince E.Ookhtomsky, Travels in the East of Nicholas II Emperor of Russia when Cesarewitch 1890-1891. Ed. Sir George Birdwood, (London Archibald Constable and company, 1896). Vol. II. p. 240.

Ho (Tower) Withun Thasana

(The Sages Lookout)

The observatory was built by King Chulalongkorn in 1881 as a lookout tower for viewing the surrounding countryside.

Phra Thinang (Royal Residence) Wehart Chamrun (Heavenly Light)

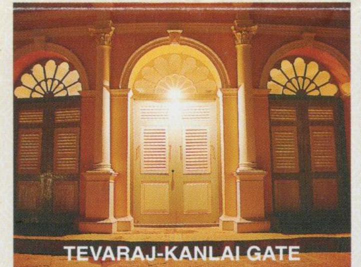
This Chinese-style two-storey mansion was built by the equivalent of the Chinese Chamber of Commerce and presented to King Chulalongkorn in 1889. Prince Ookhtomsky recorded that.

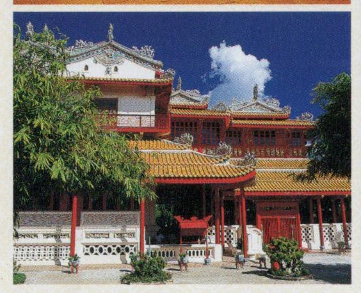
"It is really a palace of romance, with ornamented tiled floors, massive ebony furniture, gold, silver, and porcelain freely used for decorative purposes, and delicate fretwork on the columns and on the windows. Evidently we have before us the principal sight of Bang Pa-In. The Emperor of China himself can scarely have a palace much finer than this!"*

The ground floor contains a Chinese-style throne; the upper storey houses as alter enshrining the name plates of King Mongkut and King Chulalongkorn with their respective queens.

This Chinese-style mansion was the favourite residence of King Vajiravudh, Rama VI (1910-1925) when he visited Bang Pa-In Palace.

* Ibid., pp. 245-246

TEVARAJ-KANLAI GATE

PHRA THINANG WEHART CHAMRUN

ings standing today were constructed between 1872-1889.

Today the palace is used occasionally by Their Majesties King Bhumibol Adulyadej (Rama IX) and Queen Sirikit as a residence and for holding receptions and banquets.

The Outer Palace

Similar to most Thai royal palaces, the compound is divided into two sections, the Outer and the Inner Palace. Whereas the Outer consists of buildings for public and ceremonial uses, the Inner Palace is reserved for the King and his immediate family. Formerly the Inner Palace was forbidden to male members of the court.

The principal buildings in the Outer Palace are the following:

Ho Hem Monthian Thewarat.

Saphakhan Ratchaprayun.

Phra Thinang Aisawan Thiphya-Art.

Phra Thinang Warophat Phiman.

Ho (Shrine) Hem Monthian Thewarat.
(Golden Palace of the God King)

Ho Hem Monthian Thewarat is a small stone structure in the form of a Khmer-style prasat (residence of a king or god with a corncob-shaped superstructure) built by King Chulalongkorn in 1880 and dedicated to King Prasat Thong of Ayutthaya, the literal translation of whose name is King of the Golden Palace, because a miniature Khmer-style prasat of gold was discovered during his reign.

Saphakhan Ratchaprayun
(Assembly Hall for Royal Relatives).

As its name implies, this colonial-style two-storey structure was built in 1879 for King Chulalongkorn's brothers and their suites.

Phra Thinang (Royal Residence) Aisawan Thiphya-Art
(The Divine Seat of Personal Freedom)

Phra Thinang Aisawan Thiphya-Art is a Thai-style pavilion with four porches and a spire roof built by King Chulalongkorn in the middle of an outer pond in 1876. It is a copy of the Phra Thinang Aphonphimok Prasat in the Grand Palace, which was built by his father, King Mongkut, as a pavilion for changing regalia before mounting a palanquin.

King Chulalongkorn named this building Aisawan Thiphya-Art after King Prasat Thong's original pavilion. This pavilion now houses a bronze statue of King Chulalongkorn in the uniform of a Field Marshal which was set up by his son King Vajiravudh (Rama VI).

Phra Thinang (Royal Residence) Warophat Phiman
(Excellent and Shining Heavenly Abode)

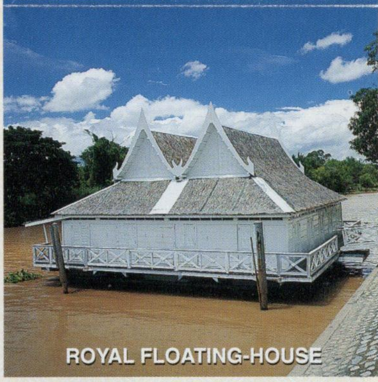
Phra Thinang Warophat Phiman is a Neo-Classic style one-storey mansion built by King Chulalongkorn in 1876 as his residence and throne hall.

The audience chambers and anterooms are decorated with oil paintings depicting significant events in Thai history and scenes from Thai literature. The series of historical paintings was commissioned by King Chulalongkorn in 1888. The private apartments of this building, which are located in the Inner Palace section, are still used by Their Majesties whenever they reside at Bang Pa-In Palace.

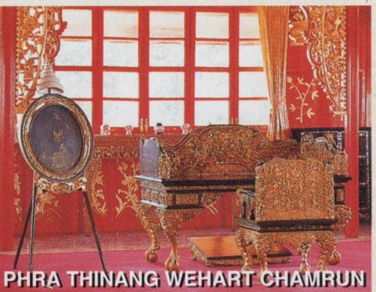
The Inner Palace

The Inner Palace is separated from the Outer Palace by a covered bridge with a louvered wall from which the court ladies could look out without being seen themselves.

This bridge connects the Warophat Phiman Mansion to the Thewarat Khanlai (The God King Goes Forth) Gate; which is the principal entrance to the Inner Palace. Within the Inner Palace are resi

ROYAL FLOATING-HOUSE

MEMORIAL TO QUEEN SUNANDAKUMARIRATANA

PHRA THINANG WEHART CHAMRUN

Phra Tamnak Fai Nai
(Royal Residence of the Inside)

Within the precincts of the Inner Palace were many Western-style buildings of one or two storeys for the ladies of the court, of which only a few remain today.

Memorial to Queen Sunandakumariratana.

In 1881 Queen Sunandakumariratana drowned when her boat sank in the Chao Phraya River while she was on her way to bang Pa-In Palace. King Chulalongkorn, overcome with grief, set up a marble obelisk as a cenotaph to her memory. The King composed the dedication himself in Thai and English.

Memorial to Princess Saovabhark Nariratana and Three Royal Children.

In the year 1887 Princess Saovabhark Nariratana, a consort of King Chulalongkorn, and three of his children died, so the king had a marble cenotaph bearing their portraits built for them near the earlier Memorial to Queen Sunandakumariratana.

THRONE HALL IN PHRA THINANG WAROPHAT PHIMAN

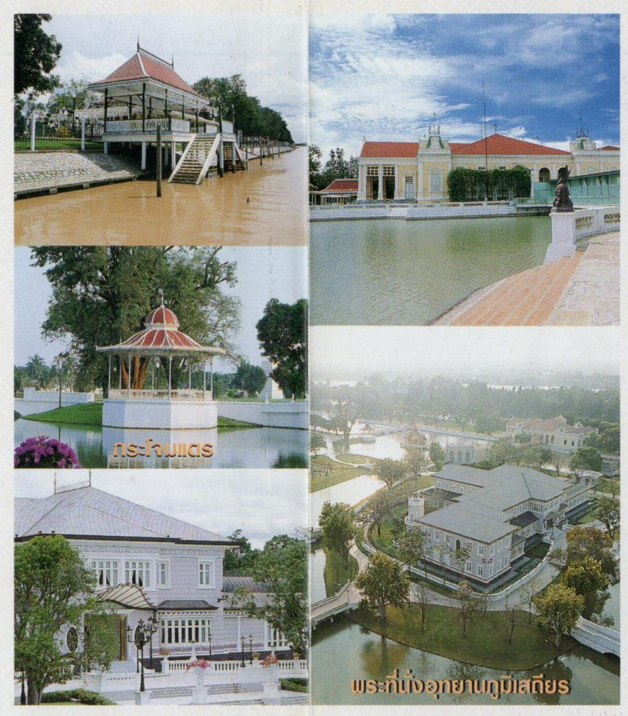
พระราชวังบางปะอิน

ประวัติความเป็นมา

พระราชวังบางปะอิน มีประวัติความเป็นมาตามพระราชพงศาวดารครั้งกรุงศรีอยุธยาว่า พระเจ้าปราสาททองหรือพระศรีสรรเพ็ชญ์ที่ ๕ (พ.ศ. ๒๑๗๒-๒๑๙๙) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังแห่งนี้ขึ้นบนเกาะบ้านเลนในลำแม่น้ำเจ้าพระยา

ตามพระราชพงศาวดารกล่าวว่า พระเจ้าปราสาททองเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระเอกาทศรถประสูติแต่หญิงสาวชาวบ้าน ซึ่งพระองค์ทรงพบเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งแล้วเกิดล่มลงตรงเกาะบางปะอิน เมื่อพระเจ้าปราสาททองขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. ๒๑๗๓ แล้ว ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๑๗๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดขึ้นวัดหนึ่งบนเกาะบางปะอิน ตรงบริเวณเคหสถานเดิมของพระมารดา พระราชทานชื่อว่า **"วัดชุมพลนิกายาราม"** และให้ขุดสระน้ำสร้างพระราชนิเวศน์สถานขึ้นกลางเกาะเป็นที่สำหรับเสด็จประพาส แล้วสร้างพระที่นั่งองค์หนึ่งขึ้นริมสระน้ำนั้น พระราชทานนามว่าพระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ พระราชวังแห่งนี้คงเป็นที่ประพาสสำราญพระราชหฤทัยของพระเจ้าแผ่นดินในสมัยกรุงศรีอยุธยาตลอดมา และคงรกร้างทรุดโทรมไปแต่ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา เมื่อพ.ศ. ๒๓๑๐ เป็นต้นมา

พระราชวังบางปะอินได้รับการบูรณะฟื้นฟูขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งองค์หนึ่งสำหรับเป็นที่ประทับ มีเรือนแถวสำหรับฝ่ายใน และมีพลับพลาริมน้ำ เป็นต้น ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์โปรดที่จะเสด็จประพาสพระราชวังบางปะอินอยู่เสมอ ด้วยทรงปรารภว่าเป็นเกาะอยู่กลางน้ำเงียบสงบ ร่มรื่น และเคยเป็นที่ประทับประพาสของสมเด็จพระบรมชนกนาถมาก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ขึ้น ดังที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งยังคงใช้เป็นที่ประทับที่ต้อนรับพระราชอาคันตุกะ และพระราชทานเลี้ยงรับรองในโอกาสต่างๆ เป็นครั้งคราว

เขตพระราชฐานชั้นนอก

เช่นเดียวกับพระราชวังส่วนมาก พระราชวังบางปะอินแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ เขตพระราชฐานชั้นนอก และเขตพระราชฐานชั้นใน เขตพระราชฐานชั้นนอกประกอบด้วยพระที่นั่ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้สำหรับการออกมหาสมาคมและพระราชพิธีต่างๆ พระราชฐานชั้นในนั้นเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระอัครมเหสี พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน และข้าบาทบริจาริกา

สิ่งสำคัญในเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระราชวังบางปะอิน ได้แก่ หอเหมมณเฑียรเทวราช สภาคารราชประยูร พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพย์อาสน์ และพระที่นั่งวโรภาษพิมาน

หอเหมมณเฑียรเทวราช

เป็นปรางค์ศิลายอดทรงปราสาทแบบขอม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ เพื่อทรงอุทิศถวายแด่พระเจ้าปราสาททองซึ่งทรงได้รับพระนามนี้เนื่องจากในรัชสมัยของพระองค์ ได้มีผู้ค้นพบปราสาทแบบขอมขนาดย่อส่วนทำด้วยทองคำ

สภาคารราชประยูร

เป็นตึกสองชั้นริมน้ำสร้างขึ้นเมื่อพ.ศ.๒๔๒๒ สำหรับเป็นที่ประทับของเจ้านายฝ่ายหน้า และข้าราชบริพาร

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์

เป็นพระที่นั่งปราสาทโถงกลางสระน้ำ สร้างในแบบปราสาทจตุรมุข พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จำลองแบบมาจากพระที่นั่งอาภรณ์ภิโมกข์ปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๙ และพระราชทานนามว่าพระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ ตามนามพระที่นั่งองค์แรก ซึ่งพระเจ้าปราสาททองทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น ณ พระราชวังบางปะอินแห่งนี้ ปัจจุบันเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปหล่อสัมฤทธิ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในฉลองพระองค์เต็มยศจอมพลทหารบก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น

พระที่นั่งวโรภาษพิมาน

เป็นพระที่นั่งทรงตึกชั้นเดียว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๙ ตรงบริเวณที่ประทับเดิมของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อแรกสร้างเป็นอาคารตึก ๒ ชั้น ต่อมาได้ดัดแปลงรื้อลงเป็นชั้นเดียว ใช้เป็นที่ประทับและมีท้องพระโรงเสด็จออกว่าราชการ ภายในห้องโถงรับรองและห้องทรงพระสำราญ ประดับภาพเขียนสีน้ำมัน ภาพพระราชพงศาวดารประกอบโคลงบรรยายภาพอันงดงามทรงคุณค่า เป็นภาพเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย และฉากต่างๆ จากวรรณคดีไทยหลายเรื่อง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้วาดภาพเหล่านี้ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๐ ปัจจุบันพระที่นั่งองค์นี้ยังใช้เป็นที่ประทับเมื่อมีการเสด็จแปรพระราชฐานยังพระราชวังบางปะอิน

เขตพระราชฐานชั้นใน

เขตพระราชฐานชั้นในเชื่อมต่อกับเขตพระราชฐานชั้นนอก ด้วยสะพานที่มีลักษณะพิเศษ คือมีแนวฉากคล้ายบานเกล็ดกั้นกลางตลอดแนวสะพานเพื่อแบ่งเป็นทางเดินของฝ่ายหน้าด้านหนึ่งและฝ่ายในอีกด้านหนึ่ง ซึ่งฝ่ายในสามารถมองลอดออกมาโดยตัวเองไม่ถูกแลเห็น สะพานนี้เชื่อมจากพระที่นั่งวโรภาษพิมานกับประตูเทวราชครรไล ซึ่งเป็นประตูทางเข้าเขตพระราชฐานชั้นใน

บริเวณเขตพระราชฐานชั้นในประกอบด้วยที่ประทับ พลับพลาและศาลาต่างๆ ซึ่งสร้างอยู่ในพระราชอุทยานขนาดใหญ่ สิ่งสำคัญในเขตพระราชฐานชั้นใน ได้แก่ พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร หอวิฑูรทัศนา พระที่นั่งเวหาศจำรูญ พระตำหนักฝ่ายใน และอนุสาวรีย์ ๒ แห่ง

พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร

เป็นพระที่นั่งเรือนไม้สองชั้นแบบชาเลต์ของสวิส คือมีเฉลียงทั้งชั้นบนและชั้นล่าง ทาสีเขียวอ่อนและเขียวแก่สลับกันทั้งองค์พระที่นั่ง ภายในตกแต่งแบบยุโรป ด้วยเครื่องเรือนแบบฝรั่งเศสสมัยพระเจ้านโปเลียนที่ ๓ เป็นชุดเดียวเข้ากันหมดทั้งพระที่นั่งอย่างงดงาม เป็นที่ประทับที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดปรานมากที่สุด ได้เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับบางคราวถึง ๓ ครั้งต่อปี แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ขณะที่มีการดำเนินการซ่อมทาสีพระที่นั่งได้เกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้พระที่นั่งหมดสิ้นทั้งองค์เหลือแต่หอน้ำลักษณะคล้ายหอรบของยุโรปเท่านั้น

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต สร้างพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรขึ้นใหม่

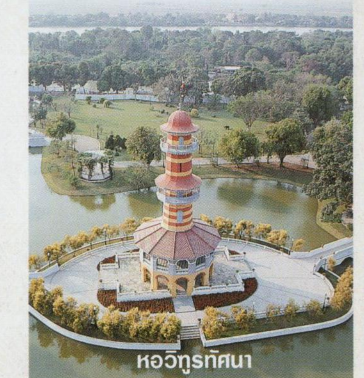
หอวิฑูรทัศนา

เป็นหอสูงยอดมน ตั้งอยู่กลางเกาะในพระราชอุทยาน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๔ เพื่อใช้เป็นหอส่องกล้องชมภูมิประเทศและดูดาว

พระที่นั่งเวหาศจำรูญ

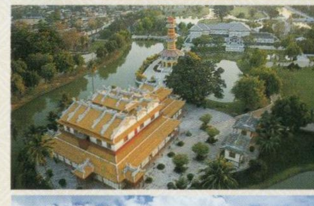
เป็นพระที่นั่งสองชั้นสร้างในแบบศิลปะจีนอย่างงดงาม โดยกลุ่มพ่อค้าชาวจีนในไทยสร้างน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. ๒๔๓๒ พระที่นั่งองค์นี้ มีนามตามภาษาจีนด้วยว่า "เทียนเหมงเต้ย" (เทียน-เวหา, เหมง-จำรูญ, เต้ย-พระที่นั่ง)

ประตูเทวราชครรไล

หอวิฑูรทัศนา

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์

พระที่นั่งเวหาศจำรูญ

ภายในห้องกลางชั้นบนของพระที่นั่ง เป็นที่ประดิษฐานพระที่นั่งเก๋ง ๓ องค์ติดต่อกัน ทำด้วยไม้แกะสลักลวดลายต่าง ๆลงรักปิดทองงามอร่าม ช่องตะวันตกประดิษฐานพระป้ายจารึก (อักษรจีน) พระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระนามาภิไธย กรมสมเด็จพระเทพศิรินทรามาตย์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ ช่องกลางเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป และช่องตะวันออกประดิษฐานพระป้ายจารึก (อักษรจีน) พระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระนามาภิไธยสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ ปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บำเพ็ญพระราชกุศลสังเวยพระป้าย ในวันตรุษจีนทุกปี

พระตำหนักฝ่ายใน

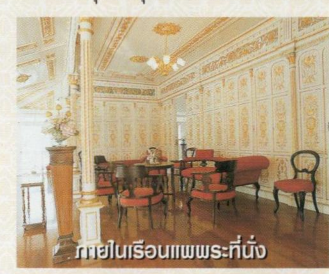
หมู่พระตำหนักฝ่ายใน เป็นอาคารแบบตะวันตกมีทั้งชั้นเดียว และสองชั้นเรียงรายกันอยู่ แต่ในปัจจุบันพระตำหนักเหล่านี้เหลืออยู่เพียงไม่กี่องค์เท่านั้น

อนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์

ในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี เสด็จทิวงคต เนื่องจากเรือพระที่นั่งเกิดอุบัติเหตุล่มลงในแม่น้ำเจ้าพระยา ณ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในขณะที่กำลังเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระราชวังบางปะอิน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเศร้าโศกเสียพระทัยเป็นยิ่งนัก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์หินอ่อนขึ้นเพื่อเป็นที่รำลึกถึงด้วยความอาลัยรัก พร้อมทั้งจารึกคำไว้อาลัยที่ทรงพระราชนิพนธ์ด้วยพระองค์เองไว้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

อนุสาวรีย์ราชานุสรณ์

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเศร้าโศกเสียพระทัยเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งหนึ่ง ด้วยทรงสูญเสียพระอัครชายาเธอฯ และพระราชโอรส และพระราชธิดาถึง ๓ พระองค์ ในปีเดียวกัน คือ สมเด็จเจ้าฟ้าสิริราชกกุธภัณฑ์เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๓๐ พระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าเสาวภาคนารีรัตน์เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๓๐ สมเด็จเจ้าฟ้าพาหุรัตมณีมัย เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๔๓๐ และสมเด็จเจ้าฟ้าตรีเพ็ชรุตม์ธำรง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๓๐ ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๑ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ที่ระลึกทำด้วยหินอ่อนแกะสลักพระรูปเหมือนไว้ใกล้กับอนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี

ภายในเรือนแพพระที่นั่ง

ภายใน พระที่นั่งเวหาศจำรูญ

SUGGESTED FURTHER READING

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, พระราชวังบางปะอิน (Bang Pa-In Palace). กรุงเทพฯ, 2523
Dhaninivat Kromamun Bidyalabh Bridhyakorn, H.H.Prince. Guide to the Palace of Bang Pa-In Bangkok: Pracandra Printing Press, 1965.----, The Royal Palaces, Bangkok : Fine Arts Department, B.E. 2514.

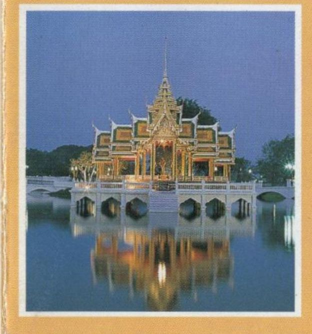
The romanization of Thai names and words throughout this work follows the Thai Royal Academy's General system of Phonetic Transcription.

Acknowledgement
The writer is grateful to Mr. James V.Di Crocco for correcting the typescript and the proofs of this booklet.

by Dr. Piriya Krairiksh

Published by the Bureau of the Royal Household

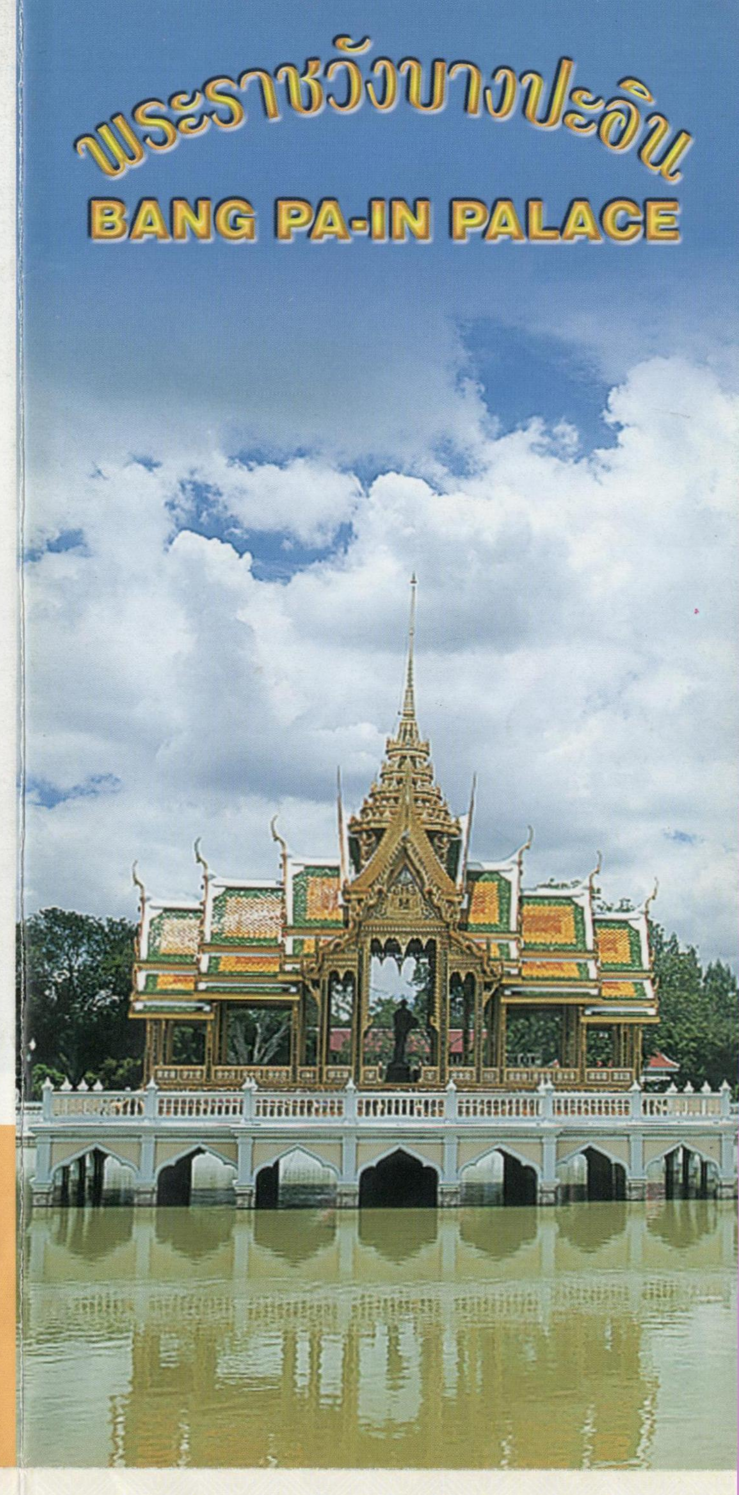

พระราชวังบางปะอิน

เวลา 8.30 - 15.30 น.
(ไม่เว้นวันหยุดราชการ)
โปรดแต่งกายสุภาพ
สถานที่ตั้ง : อำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

BANG PA-IN PALACE

Museum hours are from 8.30 a.m. to 3.30 p.m. everyday, including weeknds and public holidays.
Location : Bang Pa-In District
Ayuthaya Province

GUIDE TO THE BANG PA-IN PALACE

The Bang Pa-In Palace History

The Royal Palace at Bang Pa-In has a history dating back to the 17th century. According to a chronicle of Ayutthaya, King Prasat Thong (1629-1656) had a palace constructed on Bang Pa-In Island in the Chao Phraya River. A contemporary Dutch merchant, Jeremias van Vliet, reported that King Prasat Thong was an illegitimate son of King Ekathotsarot (1605-1610/11), who in his youth was shipwrecked on that Island and had son by a woman who be friended him. The boy grew up to become the Chief Minister. After having usurped the throne, he became known as King Prasat Thong.

The King founded a monastery, Wat Chumphon Nikayaram, on the land belonging to his mother on Bang Pa-In Island, and then had a pond dug and a palace built to the south of that monastery. The chronicle records the name of only one building, the Aisawan Thiphaya-art Royal Residence, which was constructed in 1632, the year of the birth of his son, the future King Narai (1656-1688). It is not known whether or not the palace was in use till the fall of Ayutthaya in 1767.

However by 1807, when the Kingdom's best known poet, Sunthon Phu, sailed past Bang Pa-In, only a memory of the palace remained, for the site was neglected and overgrown.

The palace was revived by King Rama IV of the Chakri dynasty, better known in the West as King Mongkut (1851-1868), who had a temporary residence constructed on the outer Island that because the site of the Neo-Gothic style monastery, Wat Niwet Thamprawat, which was built by his son and heir, King Chulalongkorn (Rama V).

The present-day royal palace dates from the reign of King Chulalongkorn (1868-1910), when most of the residential buildings, pavilions and gazebos laid out in a garden setting, for King Chulalongkorn was particularly fond of gardening.

PHRA THINANG AISAWAN THIPHTA-ART

HO WITHUN THASANA

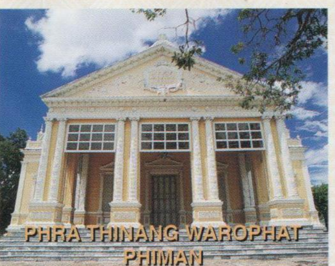
PHRA THINANG UTHAYAN PHUMISATHIAN

HO HEM MONTHIAN THEWARAT

TEVARAJ - KANLAI GATE

PHRA THINANG WAROPHAT PHIMAN

MEMORIAL TO PRINCESS SAOVABHARK NARIRATANA AND THREE ROYAL CHILDREN

Located in the Inner Palace are the following:

Phra Thinang Uthayan Phumisathian.

Ho Withun Thasana.

Phra Thinang Wehart Chumrun.

Phra Tamnak Fai Nai.

Memorials,one to Queen Sunandakumariratana and the other to a royal consort and children of King Chulalongkorn .

Phra Thinang Uthayan Phumisathian.

(Garden of the Secured Land)

Phra Thinang Uthayan Phumisathian was the favourite residence of King Chulalongkorn when he stayed at Bang Pa-In Palace, sometimes as often as three times a year. Built in 1877 of wood in the style of a two-storey Swiss chalet, the mansion was painted in two toned of green. In the words of Prince Ookhtomsky*, a Russian officer who accompanied the Czarevitch, the future Czar Nicholas II of Russia, on a visit in 1890, it was "furnished luxuriously and with refined taste and comfort." Unfortunately, while undergoing a minor repairs it was accidentally burnt down in 1938. The new building which replaced it was constructed in 1996 at the expressed wishes of Her Majesty Queen Sirikit. The water tank, disguised as a crenelated Neo-Gothic tower, is only part of the original structure still in existence.

* Prince E.Ookhtomsky, Travels in the East of Nicholas II Emperor of Russia when Cesarewitch 1890-1891. Ed. Sir George Birdwood, (London Archibald Constable and company, 1896). Vol. II. p. 240.

Ho (Tower) Withun Thasana

(The Sages Lookout)

The observatory was built by King Chulalongkorn in 1881 as a lookout tower for viewing the surrounding countryside.

Phra Thinang (Royal Residence) Wehart Chamrun (Heavenly Light)

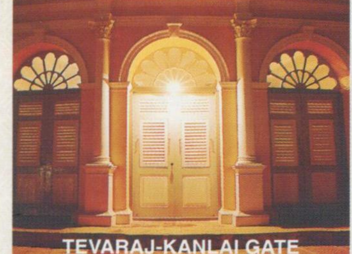
This Chinese-style two-storey mansion was built by the equivalent of the Chinese Chamber of Commerce and presented to King Chulalongkorn in 1889. Prince Ookhtomsky recorded that.

"It is really a palace of romance, with ornamented tiled floors, massive ebony furniture, gold, silver, and porcelain freely used for decorative purposes, and delicate fretwork on the columns and on the windows. Evidently we have before us the principal sight of Bang Pa-In. The Emperor of China himself can scarely have a palace much finer than this!"*

The ground floor contains a Chinese-style throne; the upper storey houses as alter enshrining the name plates of King Mongkut and King Chulalongkorn with their respective queens.

This Chinese-style mansion was the favourite residence of King Vajiravudh, Rama VI (1910-1925) when he visited Bang Pa-In Palace.

* Ibid., pp. 245-246

TEVARAJ-KANLAI GATE

PHRA THINANG WEHART CHAMRUN

ings standing today were constructed between 1872-1889.

Today the palace is used occasionally by Their Majesties King Bhumibol Adulyadej (Rama IX) and Queen Sirikit as a residence and for holding receptions and banquets.

The Outer Palace

Similar to most Thai royal palaces, the compound is divided into two sections, the Outer and the Inner Palace. Whereas the Outer consists of buildings for public and ceremonial uses, the Inner Palace is reserved for the King and his immediate family. Formerly the Inner Palace was forbidden to male members of the court.

The principal buildings in the Outer Palace are the following:

Ho Hem Monthian Thewarat.

Saphakhan Ratchaprayun.

Phra Thinang Aisawan Thiphya-Art.

Phra Thinang Warophat Phiman.

Ho (Shrine) Hem Monthian Thewarat.
(Golden Palace of the God King)

Ho Hem Monthian Thewarat is a small stone structure in the form of a Khmer-style prasat (residence of a king or god with a corncob-shaped superstructure) built by King Chulalongkorn in 1880 and dedicated to King Prasat Thong of Ayutthaya, the literal translation of whose name is King of the Golden Palace, because a miniature Khmer-style prasat of gold was discovered during his reign.

Saphakhan Ratchaprayun
(Assembly Hall for Royal Relatives).

As its name implies, this colonial-style two-storey structure was built in 1879 for King Chulalongkorn's brothers and their suites.

Phra Thinang (Royal Residence) Aisawan Thiphya-Art
(The Divine Seat of Personal Freedom)

Phra Thinang Aisawan Thiphya-Art is a Thai-style pavilion with four porches and a spire roof built by King Chulalongkorn in the middle of an outer pond in 1876. It is a copy of the Phra Thinang Aphonphimok Prasat in the Grand Palace, which was built by his father, King Mongkut, as a pavilion for changing regalia before mounting a palanquin.

King Chulalongkorn named this building Aisawan Thiphya-Art after King Prasat Thong's original pavilion. This pavilion now houses a bronze statue of King Chulalongkorn in the uniform of a Field Marshal which was set up by his son King Vajiravudh (Rama VI).

Phra Thinang (Royal Residence) Warophat Phiman
(Excellent and Shining Heavenly Abode)

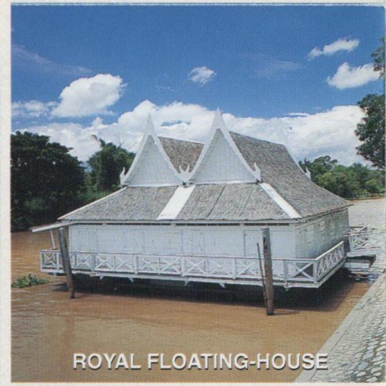
Phra Thinang Warophat Phiman is a Neo-Classic style one-storey mansion built by King Chulalongkorn in 1876 as his residence and throne hall.

The audience chambers and anterooms are decorated with oil paintings depicting significant events in Thai history and scenes from Thai literature. The series of historical paintings was commissioned by King Chulalongkorn in 1888. The private apartments of this building, which are located in the Inner Palace section, are still used by Their Majesties whenever they reside at Bang Pa-In Palace.

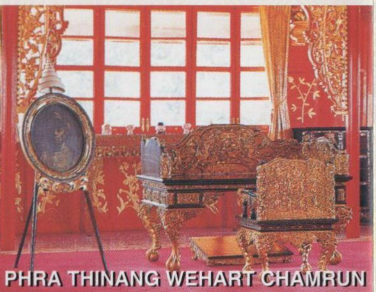
The Inner Palace

The Inner Palace is separated from the Outer Palace by a covered bridge with a louvered wall from which the court ladies could look out without being seen themselves.

This bridge connects the Warophat Phiman Mansion to the Thewarat Khanlai (The God King Goes Forth) Gate; which is the principal entrance to the Inner Palace. Within the Inner Palace are resi

ROYAL FLOATING-HOUSE

MEMORIAL TO QUEEN SUNANDAKUMARIRATANA

PHRA THINANG WEHART CHAMRUN

Phra Tamnak Fai Nai
(Royal Residence of the Inside)

Within the precincts of the Inner Palace were many Western-style buildings of one or two storeys for the ladies of the court, of which only a few remain today.

Memorial to Queen Sunandakumariratana.

In 1881 Queen Sunandakumariratana drowned when her boat sank in the Chao Phraya River while she was on her way to bang Pa-In Palace. King Chulalongkorn, overcome with grief, set up a marble obelisk as a cenotaph to her memory. The King composed the dedication himself in Thai and English.

Memorial to Princess Saovabhark Nariratana and Three Royal Children.

In the year 1887 Princess Saovabhark Nariratana, a consort of King Chulalongkorn, and three of his children died, so the king had a marble cenotaph bearing their portraits built for them near the earlier Memorial to Queen Sunandakumariratana.

THRONE HALL IN PHRA THINANG WAROPHAT PHIMAN

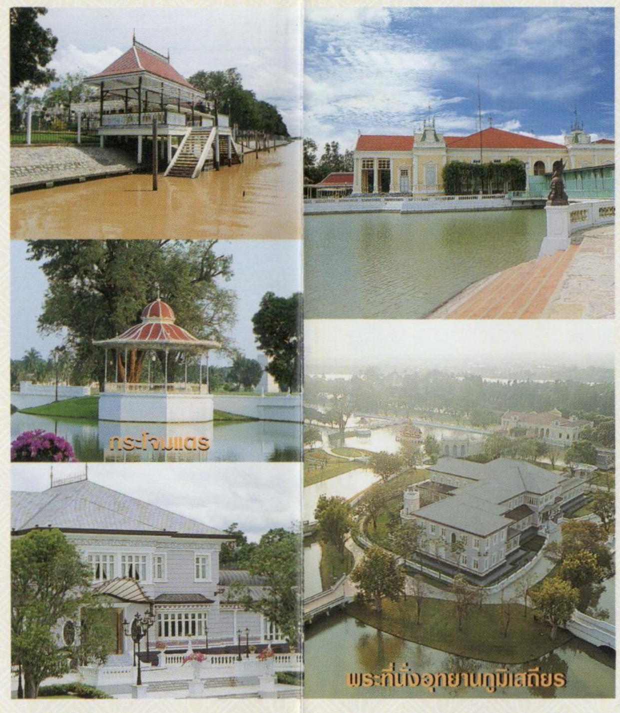
พระราชวังบางปะอิน

ประวัติความเป็นมา

พระราชวังบางปะอิน มีประวัติความเป็นมาตามพระราชพงศาวดารครั้งกรุงศรีอยุธยาว่า พระเจ้าปราสาททองหรือพระศรีสรรเพ็ชญ์ที่ ๕ (พ.ศ. ๒๑๗๒-๒๑๙๙) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังแห่งนี้ขึ้นบนเกาะบ้านเลนในลำแม่น้ำเจ้าพระยา

ตามพระราชพงศาวดารกล่าวว่า พระเจ้าปราสาททองเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระเอกาทศรถประสูติแต่หญิงสาวชาวบ้าน ซึ่งพระองค์ทรงพบเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งแล้วเกิดล่มลงตรงเกาะบางปะอิน เมื่อพระเจ้าปราสาททองขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. ๒๑๗๓ แล้ว ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๑๗๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดขึ้นวัดหนึ่งบนเกาะบางปะอิน ตรงบริเวณเคหสถานเดิมของพระมารดา พระราชทานชื่อว่า **"วัดชุมพลนิกายาราม"** และให้ขุดสระน้ำสร้างพระราชนิเวศน์สถานขึ้นกลางเกาะเป็นที่สำหรับเสด็จประพาส แล้วสร้างพระที่นั่งองค์หนึ่งขึ้นริมสระน้ำนั้น พระราชทานนามว่าพระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ พระราชวังแห่งนี้คงเป็นที่ประพาสสำราญพระราชหฤทัยของพระเจ้าแผ่นดินในสมัยกรุงศรีอยุธยาตลอดมา และคงรกร้างทรุดโทรมไปแต่ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา เมื่อพ.ศ. ๒๓๑๐ เป็นต้นมา

พระราชวังบางปะอินได้รับการบูรณะฟื้นฟูขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งองค์หนึ่งสำหรับเป็นที่ประทับ มีเรือนแถวสำหรับฝ่ายใน และมีพลับพลาริมน้ำ เป็นต้น ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์โปรดที่จะเสด็จประพาสพระราชวังบางปะอินอยู่เสมอ ด้วยทรงปรารภว่าเป็นเกาะอยู่กลางน้ำเงียบสงบ ร่มรื่น และเคยเป็นที่ประทับประพาสของสมเด็จพระบรมชนกนาถมาก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ขึ้น ดังที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งยังคงใช้เป็นที่ประทับที่ต้อนรับพระราชอาคันตุกะ และพระราชทานเลี้ยงรับรองในโอกาสต่างๆ เป็นครั้งคราว

กระโจมแตร
พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร

เขตพระราชฐานชั้นนอก

เช่นเดียวกับพระราชวังส่วนมาก พระราชวังบางปะอินแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ เขตพระราชฐานชั้นนอก และเขตพระราชฐานชั้นใน เขตพระราชฐานชั้นนอกประกอบด้วยพระที่นั่ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้สำหรับการออกมหาสมาคมและพระราชพิธีต่างๆ พระราชฐานชั้นในนั้นเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระอัครมเหสี พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน และข้าบาทบริจาริกา

สิ่งสำคัญในเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระราชวังบางปะอิน ได้แก่ หอเหมมณเฑียรเทวราช สภาคารราชประยูร พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพย์อาสน์ และพระที่นั่งวโรภาษพิมาน

หอเหมมณเฑียรเทวราช

เป็นปรางค์ศิลายอดทรงปราสาทแบบขอม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ เพื่อทรงอุทิศถวายแด่พระเจ้าปราสาททองซึ่งทรงได้รับพระนามนี้เนื่องจากในรัชสมัยของพระองค์ ได้มีผู้ค้นพบปราสาทแบบขอมขนาดย่อส่วนทำด้วยทองคำ

สภาคารราชประยูร

เป็นตึกสองชั้นริมน้ำสร้างขึ้นเมื่อพ.ศ.๒๔๒๒ สำหรับเป็นที่ประทับของเจ้านายฝ่ายหน้า และข้าราชบริพาร

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์

เป็นพระที่นั่งปราสาทโถงกลางสระน้ำ สร้างในแบบปราสาทจตุรมุข พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จำลองแบบมาจากพระที่นั่งอาภรณ์ภิโมกข์ปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๙ และพระราชทานนามว่าพระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ ตามนามพระที่นั่งองค์แรก ซึ่งพระเจ้าปราสาททองทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น ณ พระราชวังบางปะอินแห่งนี้ ปัจจุบันเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปหล่อสัมฤทธิ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในฉลองพระองค์เต็มยศจอมพลทหารบก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น

พระที่นั่งวโรภาษพิมาน

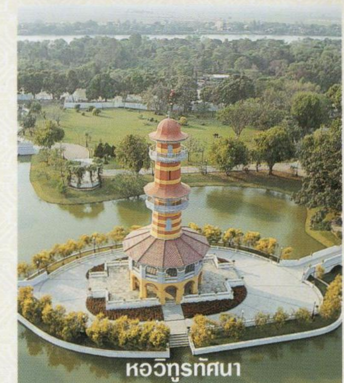
เป็นพระที่นั่งทรงตึกชั้นเดียว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๙ ตรงบริเวณที่ประทับเดิมของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อแรกสร้างเป็นอาคารตึก ๒ ชั้น ต่อมาได้ดัดแปลงรื้อลงเป็นชั้นเดียว ใช้เป็นที่ประทับและมีท้องพระโรงเสด็จออกว่าราชการ ภายในห้องโถงรับรองและห้องทรงพระสำราญ ประดับภาพเขียนสีน้ำมัน ภาพพระราชพงศาวดารประกอบโคลงบรรยายภาพอันงดงามทรงคุณค่า เป็นภาพเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย และฉากต่างๆ จากวรรณคดีไทยหลายเรื่อง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้วาดภาพเหล่านี้ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๐ ปัจจุบันพระที่นั่งองค์นี้ยังใช้เป็นที่ประทับเมื่อมีการเสด็จแปรพระราชฐานยังพระราชวังบางปะอิน

เขตพระราชฐานชั้นใน

เขตพระราชฐานชั้นในเชื่อมต่อกับเขตพระราชฐานชั้นนอก ด้วยสะพานที่มีลักษณะพิเศษ คือ มีแนวฉากคล้ายบานเกล็ดกั้นกลางตลอดแนวสะพานเพื่อแบ่งเป็นทางเดินของฝ่ายหน้าด้านหนึ่งและฝ่ายในอีกด้านหนึ่ง ซึ่งฝ่ายในสามารถมองลอดออกมาโดยตัวเองไม่ถูกแลเห็น สะพานนี้เชื่อมจากพระที่นั่งวโรภาษพิมานกับประตูเทวราชครรไล ซึ่งเป็นประตูทางเข้าเขตพระราชฐานชั้นใน

บริเวณเขตพระราชฐานชั้นในประกอบด้วยที่ประทับ พลับพลาและศาลาต่างๆ ซึ่งสร้างอยู่ในพระราชอุทยานขนาดใหญ่ สิ่งสำคัญในเขตพระราชฐานชั้นใน ได้แก่ พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร หอวิฑูรทัศนา พระที่นั่งเวหาศจำรูญ พระตำหนักฝ่ายใน และอนุสาวรีย์ ๒ แห่ง

ประตูเทวราชครรไล

หอวิฑูรทัศนา

พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร

เป็นพระที่นั่งเรือนไม้สองชั้นแบบชาเลต์ของสวิส คือมีเฉลียงทั้งชั้นบนและชั้นล่าง ทาสีเขียวอ่อนและเขียวแก่สลับกันทั้งองค์พระที่นั่ง ภายในตกแต่งแบบยุโรป ด้วยเครื่องเรือนแบบฝรั่งเศสสมัยพระเจ้านโปเลียนที่ ๓ เป็นชุดเดียวเข้ากันหมดทั้งพระที่นั่งอย่างงดงาม เป็นที่ประทับที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดปรานมากที่สุด ได้เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับบางคราวถึง ๓ ครั้งต่อปี แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ขณะที่มีการดำเนินการซ่อมทาสีพระที่นั่งได้เกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้พระที่นั่งหมดสิ้นทั้งองค์เหลือแต่หอน้ำลักษณะคล้ายหอรบของยุโรปเท่านั้น

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต สร้างพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรขึ้นใหม่

หอวิฑูรทัศนา

เป็นหอสูงยอดมน ตั้งอยู่กลางเกาะในพระราชอุทยาน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๔ เพื่อใช้เป็นหอส่องกล้องชมภูมิประเทศและดูดาว

พระที่นั่งเวหาศจำรูญ

เป็นพระที่นั่งสองชั้นสร้างในแบบศิลปะจีนอย่างงดงาม โดยกลุ่มพ่อค้าชาวจีนในไทยสร้างน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. ๒๔๓๒ พระที่นั่งองค์นี้ มีนามตามภาษาจีนด้วยว่า "เทียนเหมงเต้ย" (เทียน-เวหา, เหมง-จำรูญ, เต้ย-พระที่นั่ง)

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์